

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

726.5

Szerző:

Cím:

Száz esztendő

Forrás:

Pesti napló

Ap.
(Helv.)

1917 IX 30
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Hely

Szt. István Bazilika

Idő

"1851 / 1917"

Személy

Helyszám

Száz esztendő

A lipótvárosi plébánia jubileuma

Ezernyolcszáztizenhét öszén sok pesti szerelmes pár jutott a gyorsított házassági eljárás, az egyházi dispensáció segítségével a boldog egyesülés ölébe. A lipótvárosi plébánia legelső anyakönyvének lapjai őrzik ennek a látszatra forradalmi mohóságnak emlékét. Vajjon miért nem tudták kívánni a rendes kihirdetés idejét a nászra készülők? A magyarzatot egy egészen polgári, ájtatos gondolatban találjuk meg. A Lipótvárosban új templomot építettek s a jó polgárok és kisasszonyok ebben az új hajlékban akarták a nyilvánosság előtt bevallani, hogy házasságra kész komolysággal szeretik egymást. A háromszori kihirdetést ezért nem várták be s *Feichtinger* Domokos plébános megeskette őket kedvük szerint cum dispensatione.

Most száz éve ennek. A templom helyén (szerény kis falusi templomocska volt, amelyből a hétszázon felüli hívek már az ajtó elé szorultak husvét vasárnapján), ma a bazilika áll. De mint nagyranőtt utód, a szerény alapítás évfordulóján hajlékot ad az ünneplőknek, akik eljönnek jubilálni. Az ünnepséget missio-ájtatosságok vezetik be, melyek elsője tegnap, szombaton este hét órakor volt. A beszédet naponként *Jámbor* László, *Varga* István és *Fiedler* Lipót jézusfársasági atyák mondják. Az ünnepi Te Deumot október 14-én tartják, amikor a misét *Csernoch* János hercegprimás celebrálja, a szószékéről pedig dr. *Glattfelder* Gyula csanádi püspök fog beszélni. Meghívták az ünnepségre a királyt is, aki a bazilikában még nem volt. *Ferenc* József megjeleni annakidején az alapító letételénél, a felszentelésnél és a zárkó elhelyezésénél is. Akkor országgraszáló, fényes napja volt a Szent Istvánról elnevezett egyháznak, míg

most a háboru a maga letempülő színével borul a magasha törő kupola fölé is.

Ennek a kupolával koronázott királyi épületnek emlékei élednek meg ezen a napon és komor, tragikus árnyak is vegyülnek bele az ünnepi színekbe. 1851-ben szentelte meg *Szeitovszky* hercegprimás az alapkövet s megindult a nagy munka, amely félszázadnál tovább, 1905-ig tartott. *Hild* József, az első tervező nem érthette meg ezt a napot, már 1867-ben meghalt. De megmentette a halál attól is, hogy művének katasztrófáját lássa, amely egy év múlva következett be, amikor a templom kupolája beomlott. Ekkor már *Ybl* Miklós csinálta a bazilikát. Egészen másképpen, mint ahogy *Hild* elgondolta s az ő keze nyomán lett belőle a magyar építési csoda. Ő sem lehetett ott, amikor felszentelték. Tizennégy évvel hamarabb halt meg 1891-ben, amikor *Kauser* József vette át a vezetést, a belső berendezés gondját. Azóta sok alkalomra gyűltak ki a templom csillárjai. Egész sora folyt le benne a parádés, nagy esküvőknek. Itt áldották meg *Wekerle* Sándor miniszterelnök frigyét is. Egy időben a bazilikában szentelték be az Akadémia halottait.

Most, a jubiláris napokon a bazilika mentalitása szinte elhódít minden figyelmet a málteltűt régi templom emlékeitől, pedig igazában ez is a lipótvárosi plébánié s a századik évforduló. S a milliókból rakott márványoszlopok és csillogó drágaságok világában lefolyt események helyett régi, az egyszerű Pest történeteire kell gondolnunk. Azokra az esküvőkre, amelyek a dispensációs sietéssel a száz év előtti szerelméseket tette meg házaspárokká. A latinul vezetett anyakönyv szerint *Franciscus Xaverius Grossinger* cerdo magister és *Theresia Schlichta* esküdtek először az új templomban. *Grossinger* Franci timár mester volt úgy látszik, a céh tekintélyes tagja, mert neki kisebb emberek tanuskodtak az esküvőjén, mint *Joannes Veidinger* consul és *Franciscus Xaverius Steinbach* senator, vagyis a mai közigazgatási prózszerint egy fővárosi tanácsnok s egy törvényhat

sági bizottsági tag. *Dominicus Feichtinger*, parochiae administrator, a plébános, fényes asztalnál köszöntötte fel elsőnek a lakodalmasokat.

A kis templom egészen 1849-ig teljesítette hivatalását. Akkor azonban, egy márciusi napon, szomorú sors érte. Olyan, aminő mostanában sok kis és nagy templomra sujt. A fővárost az osztrákok bombázták s nem kímélték meg a jámbor lipótvárosi egyházat sem. Szétomlottak a falak s nem lehetett többé közöttük misézni. Egy év múlva a városi tanács határozata a bazilika alapvetette meg.

Most megint hullanak a bombák s ha a lipótvárosi templomig nem hozza el a szél a hangjukat sem, azért mégis pusztítanak rajta. Eppen a fedelét sodorják le. A vörösréz-lemezeket, amelyeket más, átkosan becses célokra leszednek és bádoggal pótolják. Nemrég a harangok hullottak le a távoli ágyuk ide kísértő zengése nyomán. A héttagu, harmóniában hangversenyző harangcsaládból fel kellett áldozni ötöt, köztük a 77 métermázsás öreg harangot, amely mély basszusával a budai hegyi lakók ablakait szekta megremegtetni. Maradt a 30 métermázsás Mária-harang és a legkisebb családtag: az elszálló lelkeké.

— S még mindig nincsen vége — mondta dr. *Kovács* Kálmán, a mostani plébános, akit a jubileum alkalmából felkerestünk. — Nincsen vége el akarják vinni a Mária-harangot is. Sok éjszaka nem aludtam emiatt. De mégis, úgy hiszem, ha van kivétel emberben, ha megkülönböztetnek műremekeket, akkor ennek az egy harangnak nem szabad elvesznie. 1862-ben adományozta a gazdag *Staffe*-család s rengeteg ezüstöt öntetett bele. Az öntvény olyan nagyszerűen sikerült, hogy ennek a haragnak hangjához az országban semmiféle harangé nem fogható. Nem a haranghoz fűződő emlék, hanem ez a csodálatos hang az az érték, amely a kivételes elbánást megérdemli. Feltejesztést küldtem ebben az ügyben gróf *Apponyi* Albert kultuszminiszterhez s bizom benne, hogy a harang megmarad. Hiszen akkor ilyen hangnak

kell a város fölött zengeni, ha majd a békére huz-
zák meg.

A plébános szavainak hatása alatt készültem távozásra a plébániáról, de — úgy látszik — az aggodalmas lelkű pap még erősebb szószólóhoz fordult. Megnézte az óráját.

— Mindjárt tizenegy óra. Ma, pénteken pont tizenegykor megszólal a harang. Amikor az utcán elmegy, figyeljen a hangjára.

Az enyhe, szeptemberi napsütésben lassan haladtam a köruton. Vártam a harangszót, amelyet máskor is hallhattam már, de soha sem választottam ki a pesti utca zajából. Most figyeltem, külön a harangszó számára éltem. S amint a tizenegyet elütötte, megszólalt. A harminc métermázsás torok nehéz baritonjában benne csengett a Staffe-család ezüst kincse. S ezek az ezüst hangszálak — mintha a férfi hangba vegyülten egy nő is beleénekelte volna — olyan megszédítő szépen kértek: ugye, engem nem lehet halálra itélni.

Nem értem úgy a harangok szavát, mint Ap-ponyi, de ebben a szép, szeptemberi napfényben az ezüstnyelven könyörgő női hangra, minden ágyu-utánpótlásról könnyelműen megfeledkezve, nyomban megkegyelmeztem a Mária-harangnak.